

Tuinhistorisch onderzoek

ten behoeve van de functieverandering van de
boerderij aan de Hooiweg 209 te Paterswolde

juni 2023

DIJKSTRA Tuin, Park en Landschap

Buro voor landschapsgeschiedenis en landschapsontworp

Colofon

Project: Tuinhistorisch onderzoek Hooiweg 209 Paterswolde

Opdrachtgever: familie de Groot, Anne en Danielle,
Hooiweg 142
9765 EK Paterswolde

Opdrachtnemer: DIJKSTRA Tuin, Park en Landschap
Bouwerschapweg 60
9795 ta Woltersum
www.dtpl.nl

Auteur: drs. ing. L. Dijkstra
Datum: juni 2023
Status: Definitief
Projectnummer: 22004

2

© **DIJKSTRA** Tuin, Park en Landschap,
Buro voor landschapsgeschiedenis en landschapsonderzoek.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij op papier of digitaal, zonder voorafgaande toestemming van de opdrachtgever, in overleg met DIJKSTRA. In geval van publicatie, geheel of gedeeltelijk, van dit als intern rapport bedoelde document, kan het noodzakelijk zijn om auteursrechten, copyright, publicatierechten en/of andere rechten te regelen met DIJKSTRA of andere partijen.

De afbeeldingen in dit rapport zijn gemaakt door DIJKSTRA, tenzij de bronvermelding anders aangeeft. De kaarten zijn noordwaarts georiënteerd, tenzij anders is aangegeven door een noordpijl.

Rapportage: DIJKSTRA Tuin, Park en Landschap

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Algemene beschrijving Adres, kadasterkaart ed.	5
3.	Landschapsbiografie	6
3.1	Landschappelijke ligging	6
3.2	Historische kaarten	10
3.3	Genese van de tuin (in perioden)	13
3.4	Conclusies en samenvatting	15
4.	Vigerend beleid	20
4.1	Bestemmingsplan	20
4.2	Beschermd dorpsgezicht	21
4.3	Structuurvisie Cultuurhistorie Tynaarlo	22
4.5	Landschapsontwikkelingsplan Tynaarlo	22
4.5	Natuurnetwerk Tynaarlo	23
5.	Bewonerswensen	25
	Bronnen	30
	Literatuur	
	Websites	

1 Inleiding

De familie de Groot heeft de boerderij aan de Hoofdweg 209 te Paterswolde annex manege gekocht met de bedoeling daar te gaan wonen. Een deel van de opstallen zal worden verwijderd het betreft hier de voormalige loods met paardenstallen en een aantal los staande schuurtjes. De boerderij zal worden aangepast tot woonhuis en het erf zal in lijn daarmee ook worden ingericht. Dit onderzoek is bedoeld om inzicht te krijgen in de waardevolle elementen en onderdelen van deze kavel alsmede het geheel in een grotere landschappelijke context.

Het doel van dit tuinhistorisch onderzoek is tweeledig, antwoord te krijgen op de vraag hoe het gebied er de afgelopen 200 jaar er uit heeft gezien en wat de ontwikkelingen en anderzijds als basis voor de toekomstige ontwikkeling. Het resultaat van dit onderzoek zijn ruimtelijke uitgangspunten die kan hanteren voor toekomstige ontwikkelingen.

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de 'richtlijnen tuinhistorisch onderzoek' voor waardestelling van groen erfgoed van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Door het hanteren van deze methodiek worden alle ruimtelijke schaalniveaus behandeld van de stedenbouwkundige context tot op kavelniveau en in chronologische volgorde door de tijd. Op basis van diverse bronnen zoals archief- en literatuuronderzoek en veldbezoek zijn de bevindingen gerapporteerd.

SCHETSONTWERP

Paterswolde Hooiweg 209 Opdrachtgever: fam. Oosterhof

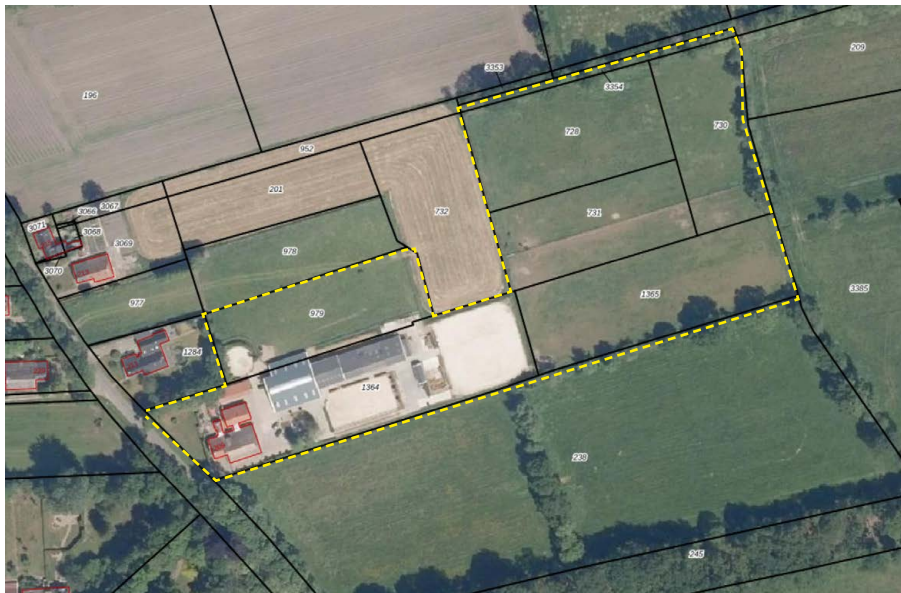
DIJKSTRA
Tuin, Park en Landschap
advies, ontwerp, aanleg en onderhoud

2 Algemene beschrijving

Locatie: Provincie Drenthe
Gemeente Tynaarlo
Hooiweg 209
9765 EN Paterswolde

Status Beschermd dorpsgezicht
Kadastraal gemeente Eelde Sectie B 1364
Overige percelen (979, 978, 1365, 731, 728, 3354, 730)

Op 3 juni 1997 is dit gebied aangewezen als 'Beschermd dorpsgezicht' in de zin van artikel 1 onder g van de monumentenwet 1988. In de toelichting wordt dit gebied nader gedefinieerd als 'Beschermd dorpsgezicht Landgoederenreeks Eelde-Paterswolde.

Luchtfoto met kadastrale percelen. De gele omlijnde percelen behoren tot het eigendom van de familie de Groot.

3 Landschapsbiografie

Bij de beschrijving van de landschapsbiografie werken we vanuit een grote context naar, in dit geval, het uiteindelijke perceelsniveau. Het ontstaan en de ligging in het landschap vormt daarbij de eerste stap. Daarna de hoogteligging en geomorfologische situatie gevolgd door de bodemsoorten. Deze genoemde onderdelen schetsen een beeld van de ontstaansgeschiedenis en ontwikkelingen vanaf de laatste ijstijd tot heden. Het gaat hier om grote stappen door de tijd. Vooral de laatste 100 a 150 jaar zijn van belang voor de tuingeschiedenis en het aanwezige groen. In een reeks historische kaarten worden de contextuele ofwel stedenbouwkundige veranderingen weergegeven. Dit vormt een brug naar het perceelsniveau welke in het deel 'Tuinniveau' nader wordt beschreven. Het geheel sluit af met een conclusie.

6

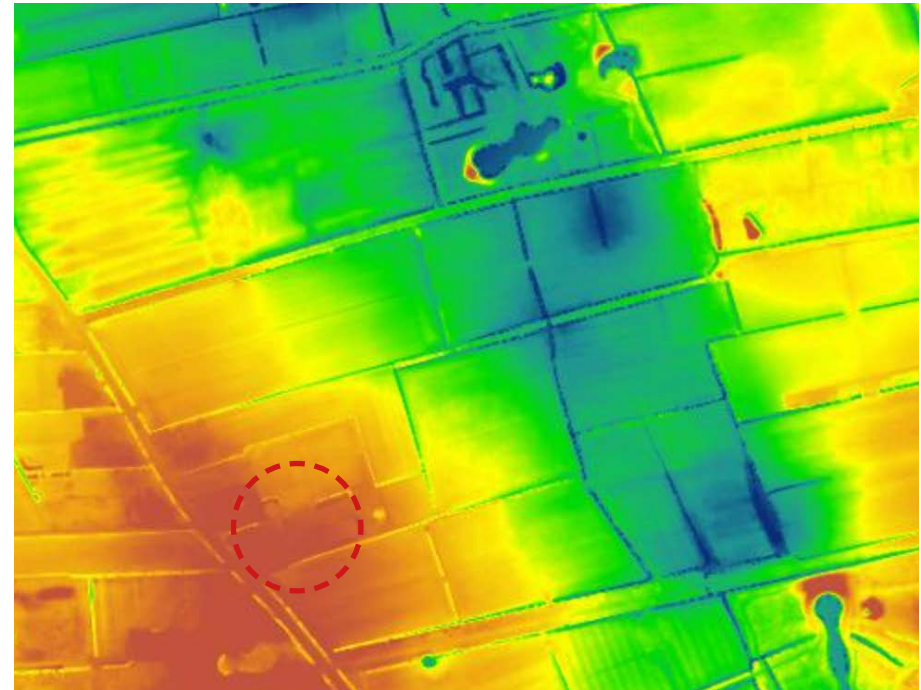
Geschiedenis

3.1 Landschappelijke ligging

Het gebied is gelegen op de noordrand van het Drentse zandgebied op de flank van een zandrug die parallel loopt aan de Hondsrug. De hoger gelegen Hooiweg is duidelijk zichtbaar op de AHN kaart. Aan weerszijden zien we de lagere ligging van de beekdalen. Deze terreinen waren erg nat waardoor er slechts in de zomer gehooïd kon worden. De beperkte wegen door deze gebieden waren daarom hoofdzakelijk als hooiweg in gebruik. Dat verklaart ook de naam 'Hooiweg'.

De afbeeldingen hiernaast laat de ligging in het landschap heel goed zien. rechtsboven een uitsnede van de Algemene Hoogtekaart Nederland (AHN). de rood/ornaje gekleurde delen (+2,87) liggen hoger en de blauwgekleurde delen (+0,30) veel lager. Het hoogte verschil tussen de Hoofdweg en de weilanden grenzend aan de Leijenloop is ongeveer 2,5 meter. Bron: www.AHN.nl

De kaart daaronder laat een aantal oude veldnamen zien die ook veel vertellen over het landschap. bron: www.HisGis.nl

Een beeld van de Hooiweg omstreeks 1930-1935, een eenvoudig zandpad met grotendeels aan weerszijden beplant met bomen. Bron: www.Drentsarchief.nl

Naast de agrarische betekenis heeft het gebied in de 19e eeuw ook een aantrekkingskracht op de rijken uit de stad Groningen. Er worden verschillende landgoederen en buitenplaatsen aangelegd zoals De Braak en Vennebroek. Maar op oude kaarten zien we meer zoals De Marsch, Westerbroek. Soms zijn hier nog restanten van over. Een bekend terrein is De Braak, welke tot op heden nog duidelijk zichtbaar en toegankelijk is. Iets minder zichtbaar is de buitenplaats van Mr Adriaan Joseph Trip. Dit terrein bestond uit een groot deel bos met vijvers, appelhof, moestuin, wei- en bouwland en diverse gebouwen. Momenteel is er slechts een klein stukje bos met vijver over. Het betreft hier het middendeel, bereikbaar vanaf de Boterdijk

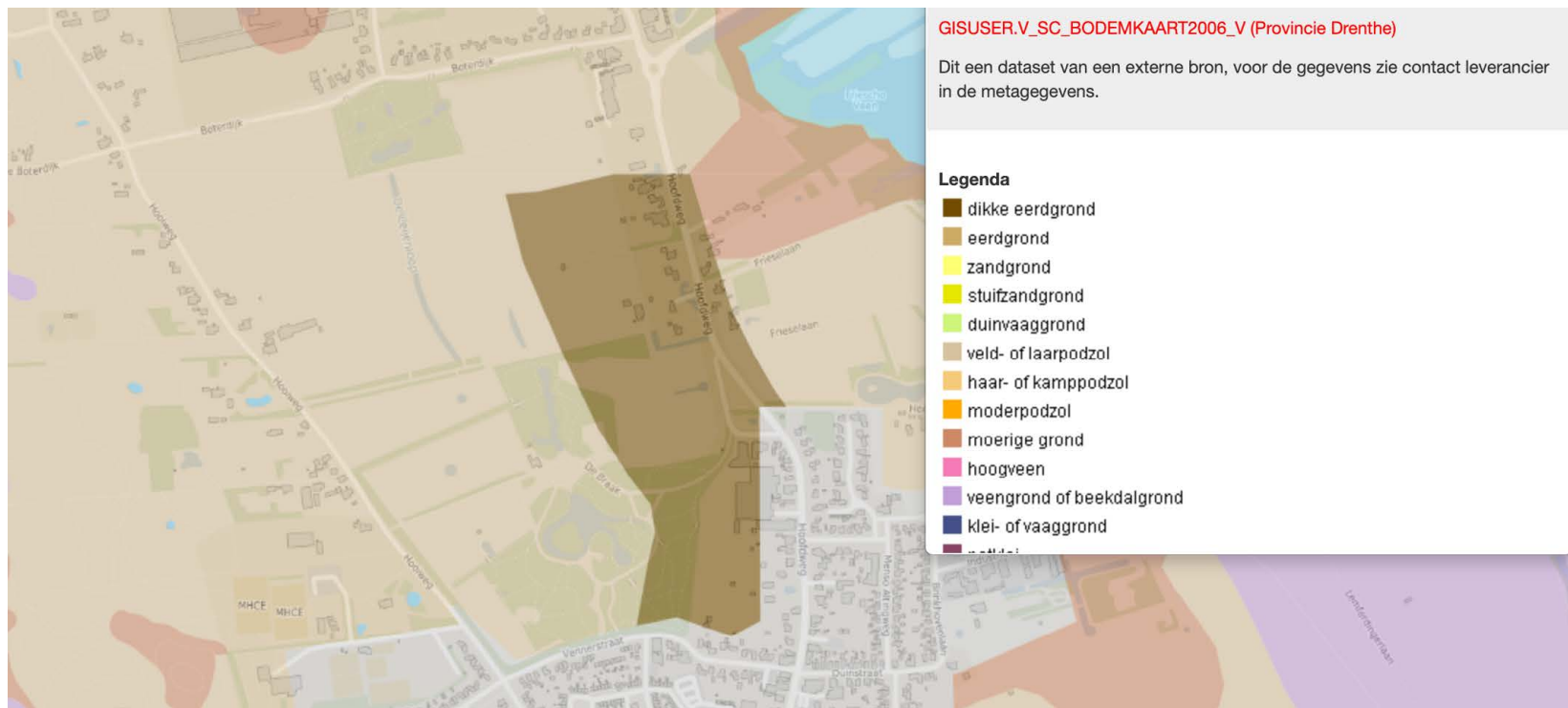
en de Hoofdweg en een zandpad vanaf de Hooiweg. Deze beide complexen worden door een watertje genaamd de 'Leijenloop' met elkaar verbonden. Dit beekje had oorspronkelijk haar oorsprong in Paterswolde maar is in de loop der tijd door uitbreiding van het dorp verdwenen.

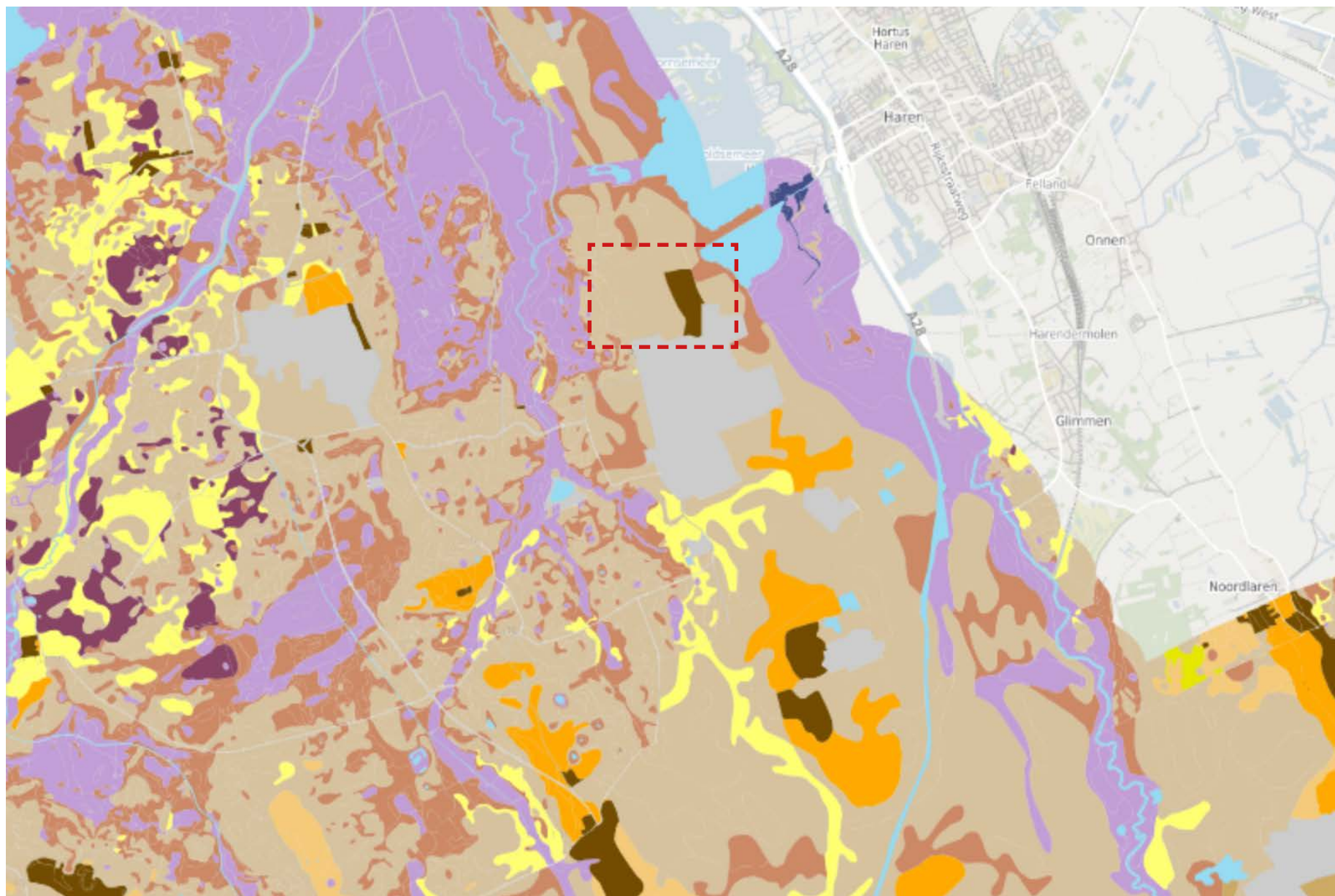
Het bestaande beekje loopt vanaf landgoed de Braak in noordwaartse richting langs het perceel van de familie de Groot richting Hesselinksbos voorheen genaamd Buitenplaats Noordwijk (1813). Voorheen werd Noordwijk ook wel 'Postwijk' genoemd. Hier werd in 1911 een nieuw villa gebouwd in opdracht van de heer D.Hesselink. In 1969 is deze afgebrand en vervangen door de

huidige serviceflat. Het achterliggende terrein is bereikbaar via een zandweg die de Hoofdweg en de Hooiweg verbindt en daarnaast via de Boterdijk. Halverwege is nog een klein bosperceel met vijvers en wandelpad te zien. De familie Hesselink heeft een grote betekenis gehad voor de verschillende landgoederen. Ook de boerderij aan de Hooiweg 209 is in de periode 1910-1956 in eigendom geweest van de 'erven Jacob Hesselink'.

Foto Leijenloop achter in het weiland 2022. een smal beekje met her en der elzenbeplanting.

3.2 Historische kaarten

Op de historische kaarten zien we een duidelijke verandering van het landschap en de groenstructuren. Het huidige landschap vertoont veel meer openheid dan 80 tot 100 jaar geleden. Met name de singelbeplanting langs percelen en zandpaden zijn voor een groot deel verdwenen. Bron: www.topotijdreis.nl

Binnen het huidige eigendom van de familie de Groot zien we nog een restant van een oud zandpad (Laaierendiekie) welke ooit tussen de Hooiweg en de Hoofdweg een verbinding had net zoals de Boterdijk en de iets zuidelijker gelegen zandweg. Ter hoogte van de Leijenloop lag de kadastrale begrenzing. Een prachtig relict met een hoge ecologische waarde.

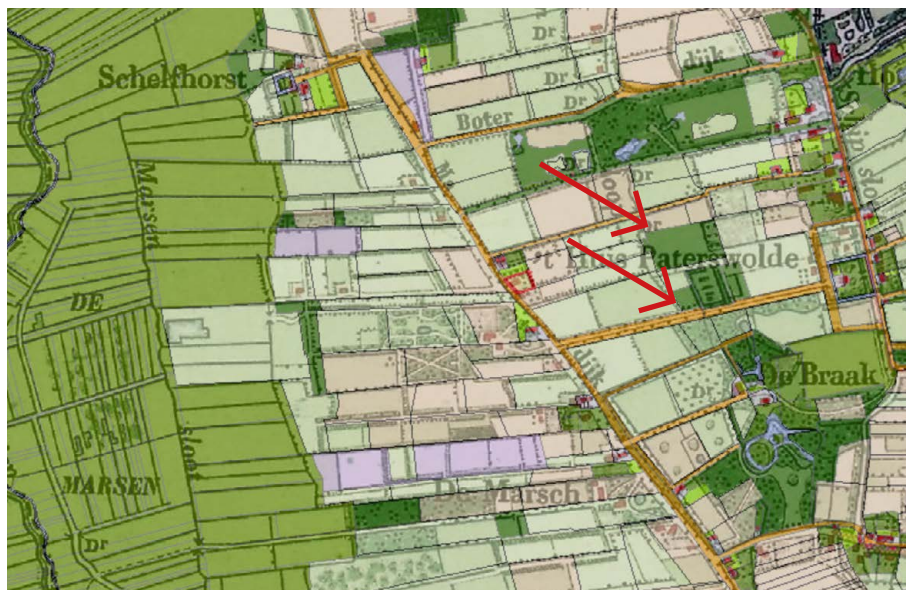

Foto is genomen feb 2022. het dijkje is nog goed zichtbaar beplant met elzen en eiken en braam. De eigendomsgrens ligt vermoedelijk in het hart van het dijkje.

Boven Hisgis 1833 onder topotijdreis 1920

Gaan we nog iets verder terug in de tijd rond 1833 dan zien we tussen Noordwijk en De Braak een tweetal bospercelen een eikenbos en een dennenbos omzoomd door eikenbos. Deze laatste was gelegen op de buitenplaats Nijborg 1832.

Ook de omvang en dichtheid van de bebouwing neemt toe. Samenvattend zie je hier dan een toenemende bebouwingsdichtheid en openheid in het landschap. De twee afbeeldingen hiernaast boven 2020 en onder 1920 laten het verschil goed zien.

Langs de Hooiweg tussen het dorp en de Boterdijk zien we overwegend kelinschalige bebouwing. Oorspronkelijk van rode baksteen en bij boerderijtjes met het voorhuis vaak met pannen gedekt en het schuurgedeelte rietgedekt. Op een aantal plaatsen is de woning wit geschilderd of gestuct. Nieuwbouw is soms uit hout opgetrokken. De nokrichting is meestal haaks op de weg danwel parallel aan de kavelrichting.

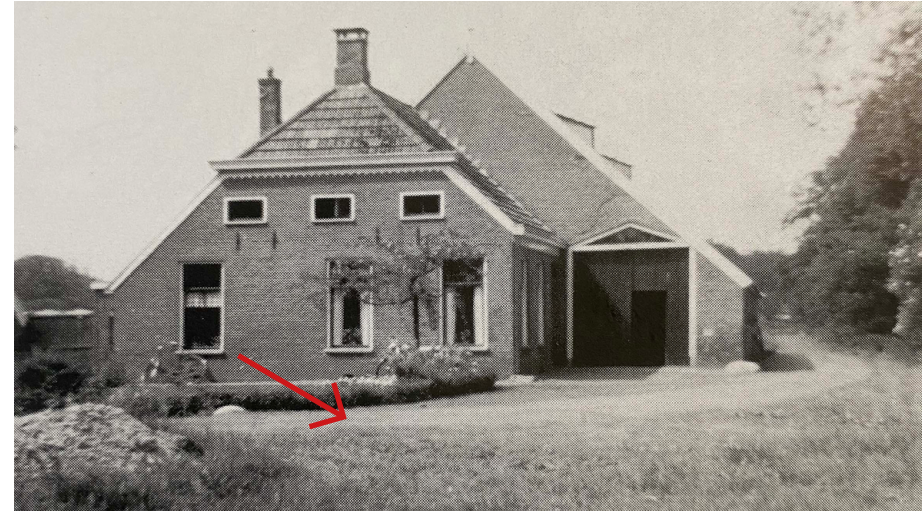

HisGis is een zeer betrouwbare en nauwkeurige bron die de situatie rond 1833 duidelijk aangeeft. De huidige huiskavel was destijds bouwland in eigendom van Harm Cornelis Rutgers die als timmerman werkzaam was. Er stond nog geen bebouwing en was als bouwland in gebruik. Aan de zuid en oostzijde van het perceel lagen weilanden.

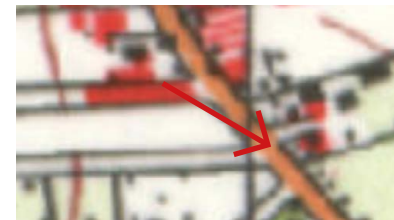

Rond de periode 1900 zien we de eerste bebouwing op de kavel verschijnen. Opvallend is dat deze vrijwel tegen de Hooiweg aan gelegen is terwijl vanaf de periode 1930 deze verder van de weg gelegen is op de huidige locatie. Het is dan ook niet ondenkbaar dat hier de tweede generatie bebouwing staat. Vanaf die periode zien we een verscheidenheid aan bijgebouwen en aanpassingen aan het hoofgebouw ontstaan.

Op kavelniveau zien we dat rond 1969 de toegang tot de kavel iets noordelijker lag ten opzichte van de huidige toegang. Het huidige hekwerk in de haag is het relict van deze oudere toegangsweg.

Op de topografische kaart van 1950 zien we dezelfde toegang dus duidelijk noordelijker dan dat deze nu ligt.

13

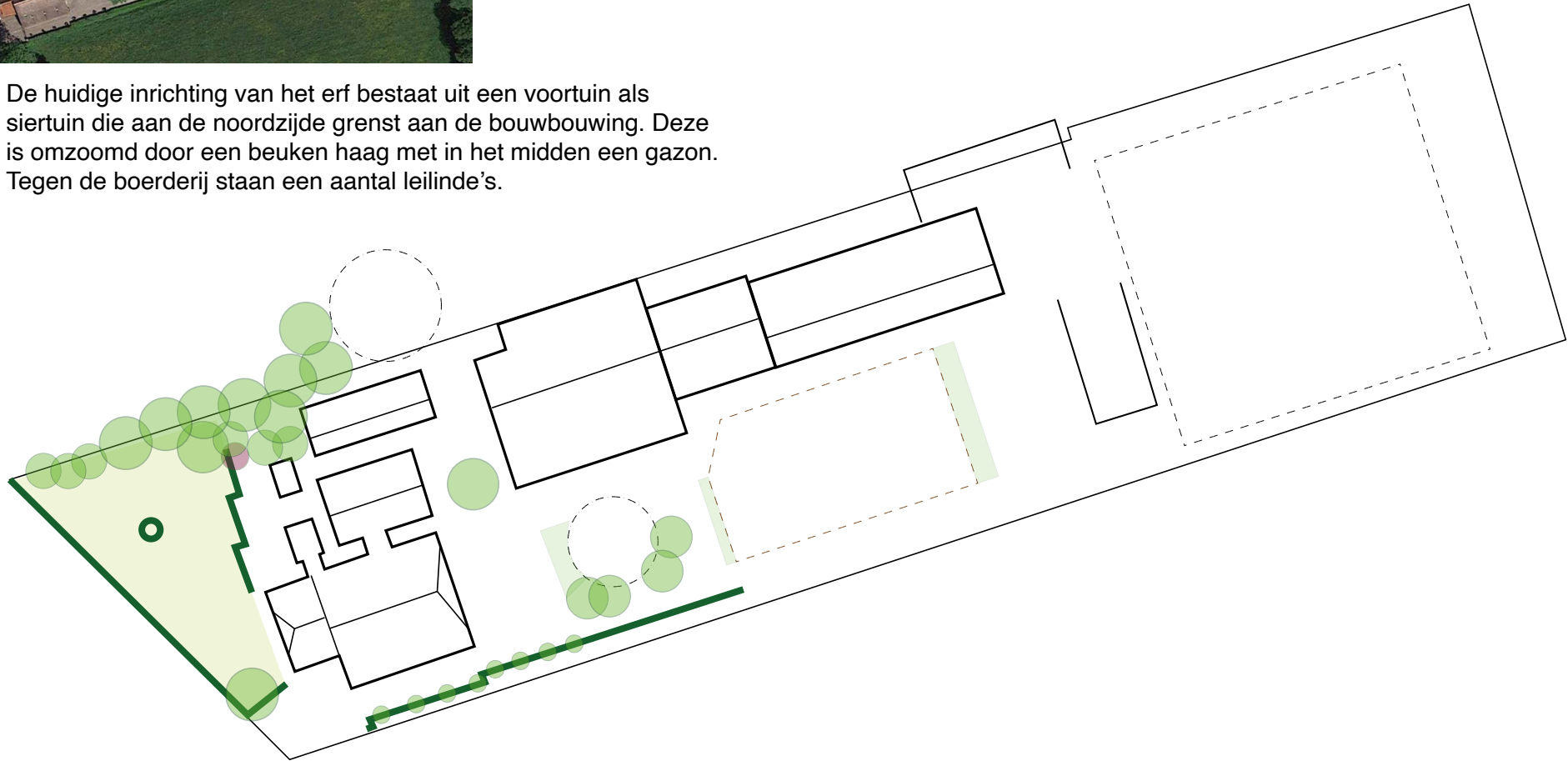
Gevelbeelden; links 2010 (Bron: Pas, G.J ten, 2010, 90) rechts 2022. in tussenliggende periode is de indeling en het metselwerk compleet vervangen. toegevoegd is siermetselwerk boven ramen en deuren. Ook de kozijnen, dakgoten, windveren en pannen zijn vernieuwd.

Daarnaast complementeren een aantal hortensia's en overige sierheesters en vaste planten het fraaie boerenerf. De bestrating van het voorerf bestaat uit oude gebakken klinkers. De zuidzijde bestaat uit een verhard pad naar het achtererf welke geheel als paardenbedrijf is ingericht.

De huidige inrichting van het erf bestaat uit een voortuin als siertuin die aan de noordzijde grenst aan de bouwbehuizing. Deze is omzoomd door een beuken haag met in het midden een gazon. Tegen de boerderij staan een aantal leilinde's.

14

0 5 10 15 20 m.

DIJKSTRA
Tuin, Park en Landschap
advies, ontwerp, aanleg en onderhoud

3.4 conclusies en samenvatting

Zowel de bebouwing als de tuin cq kavel hebben de afgelopen honderd jaar verschillende gedaantewisselingen gehad. De hoofdropzet van de huidige kavel is nog steeds conform een boerenerf met de siertuin aan de voorzijde en nut en werk aan de zij en achterzijde. Het gazon aan de voorzijde kan ooit dienst hebben gedaan als bleek. Door alle toevoegingen en samensmeltingen van bouwwerken hoofdgebouw en bijgebouwen is de ruimtelijke logica en functionaliteit moeilijk te achterhalen. Daarnaast zijn de grote schuren erg dominant aanwezig in het landschap. Ook is er op het achtererf veel verharding toegepast. De oriëntatie van de boerderij is gericht op de Hooiweg. Vanaf de boerderij zijn er mooie zichtlijnen op het open weiland aan de Hooiweg tegenover het perceel en aan de achterzijde richting de Leijenloop.

De groenstructuur in grotere context
bestaande uit landgoederen en
singelbeplanting

Verdwenen singels en bosbeplanting in de directe nabijheid van de kavels.

De groenstructuur in grotere context bestaande uit landgoederen en singelbeplanting. De begrenzingen van de landgoederen met oranje stippellijn aangegeven. Ook de solitaire vijvers en poelen alsmede de Leijenloop tussen de Braak en Noordwijk.

4 Vigerend beleid

De voor 'Waarde - Archeologische verwachting 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van te verwachten archeologische waarden in de bodem.

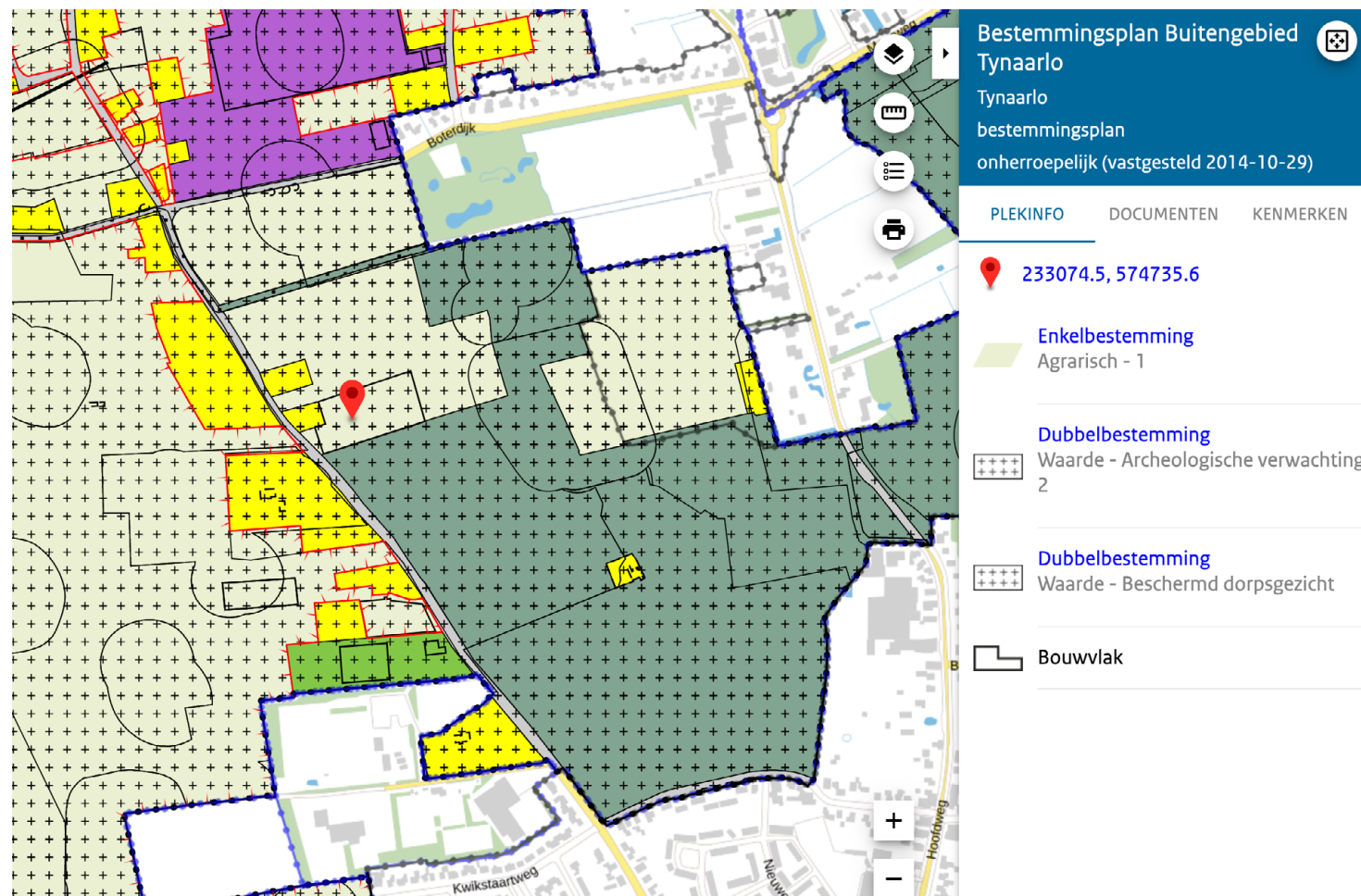
4.1 Bestemmingsplan

gemeente Tynaarlo
Status: vastgesteld 21-11-2017
Plantype: bestemmingsplan
IMRO-idn: NL.IMRO.1730.
BPBuitengebiedPH-0401

20

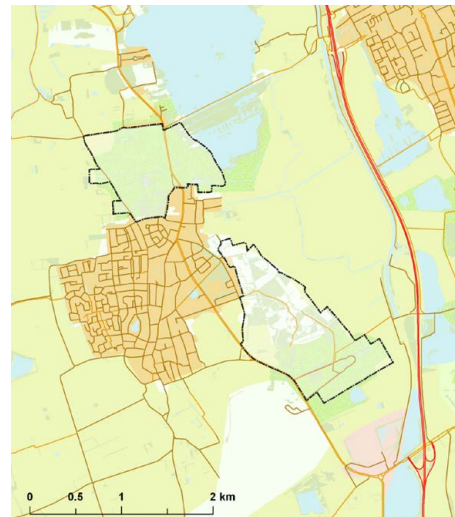
De bestemming van de kavel bestaat uit **'agrarisch'**.

Daarnaast geldt voor het geheel de dubbelbestemming **'beschermde dorpsgezicht'** en **'archeologische verwachting'**.

4.2 Beschermd dorpsgezicht

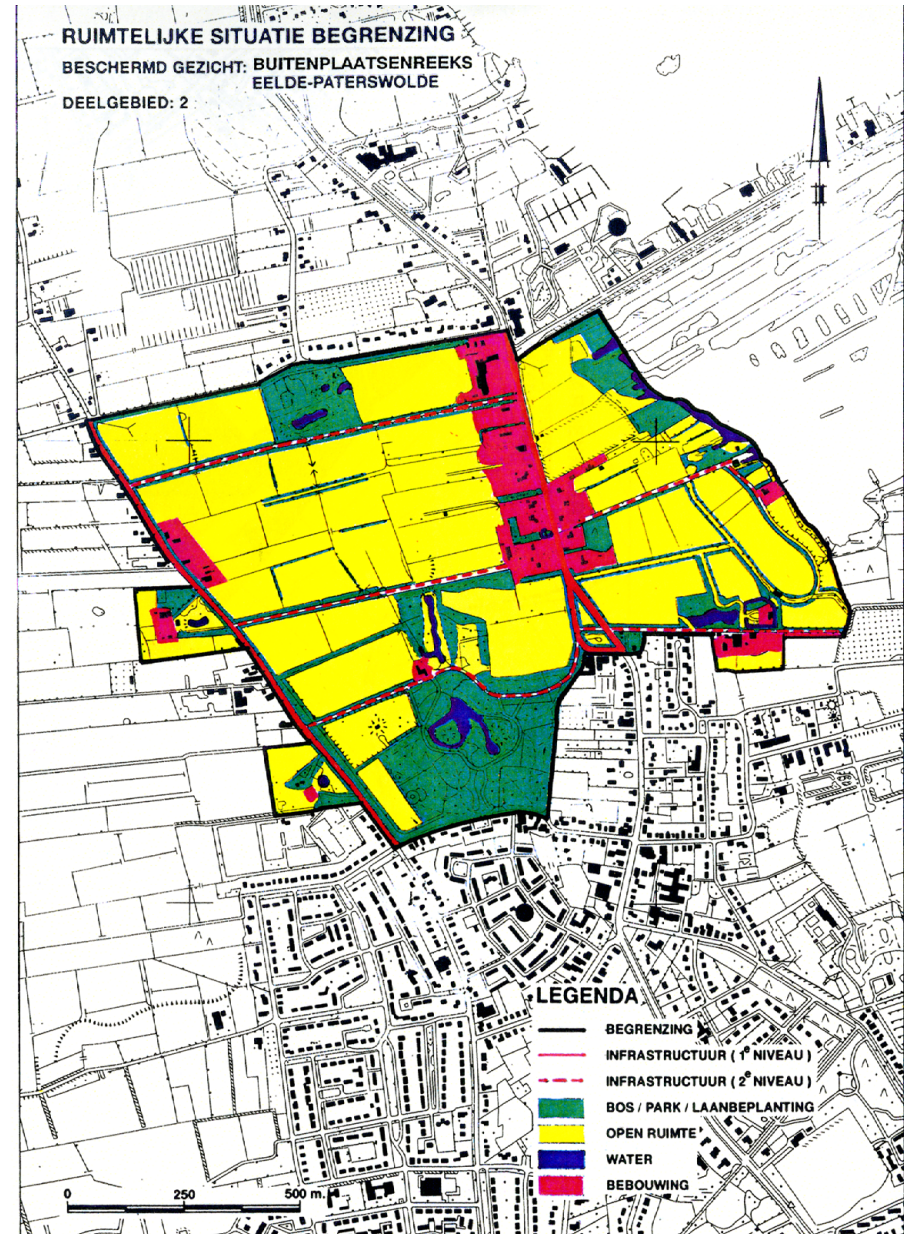
De voor 'waarde - beschermd dorpsgezicht' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en zo mogelijk herstel van de ruimtelijke structuur en de cultuurhistorische waarden van Eelde-Paterswolde. Hiervoor zijn twee gebieden aangewezen. zie kaart hiernaast.

Specifieke ruimtelijke kenmerken

De landgoederenreeks Eelde-Paterswolde vormt de uitdrukking van een rijk cultureel en sociaal-economisch verleden vanwege de inrichting en de relaties naar diverse vooraanstaande families. De inrichting van het gebied is van doorslaggevende betekenis voor de ontwikkeling van het landschap. Een landschap dat wordt gekarakteriseerd als vrij gesloten met in het oostelijke deel een sterke overgang naar openheid. Vanwege het grote aantal buitenplaatsen en de daaraan gerelateerde bebouwing is hier sprake van een voor Drenthe opmerkelijke en bijzondere functionele ontwikkeling.

Het gebied is van groot belang vanwege samenhang van het totale gebied. Meer in detail is er een waardevolle verscheidenheid aan landschappelijke aanleg. Het varieert van een strakke en formele aanleg van een sterrenbos (Oosterbroek) tot een landschapsstijl ingericht gebied (De Braak). Naast deze aangelegde situaties is ook de sterke afwisseling van gesloten landschap en open landschap van belang.

4.3 Structuurvisie Cultuurhistorie Tynaarlo

Voor de gemeente Tynaarlo is de cultuurhistorie belangrijk om de identiteit te behouden of zoals men het zelf schrijft in de structuurvisie: Het waarborgen van de ruimtelijke identiteit van Tynaarlo is samengevat in één centrale boodschap: de gemeente wil historische structuren en karakteristieken herkenbaar houden, de kwaliteit bewaken en de historische gelaagdheid in acht nemen.

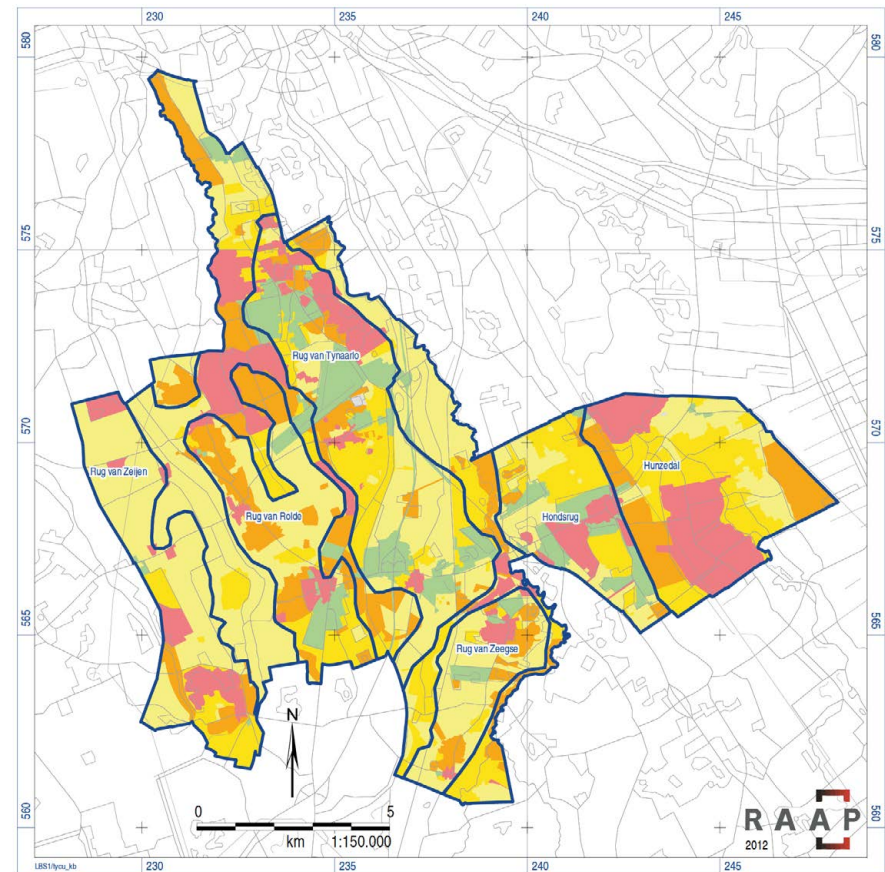
De structuurvisie cultuurhistorie is gebouwd op een drietal uitgangspunten:

- De focus ligt op gebiedsgerichte erfgoedzorg in plaats van objectgerichte monumentenzorg;
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen is cultuurhistorie ontwikkelingsgericht (en niet alleen behoudend);
- Erfgoed heeft niet slechts een cultuurhistorische waarde, maar kent ook een economische, sociale, educatieve en een duurzaamheidswaarde.

Op basis van de landschappelijke en historische analyse komen er een aantal aanknopingspunten naar voren die kunnen worden gebruikt voor toekomstige ontwikkeling.

4.4 Landschapsontwikkelingsplan Tynaarlo

In 2009 heeft HNS landschapsarchitecten een Landschapsontwikkelingsplan opgesteld voor de gemeente Tynaarlo. Dit plan vormt een onderlegger voor het huidige beleid zoals eerder beschreven. De landschappelijke kansen en bewonerswensen op de huidige locatie liggen grotendeels in lijn met bovengenoemde beleidskaders.

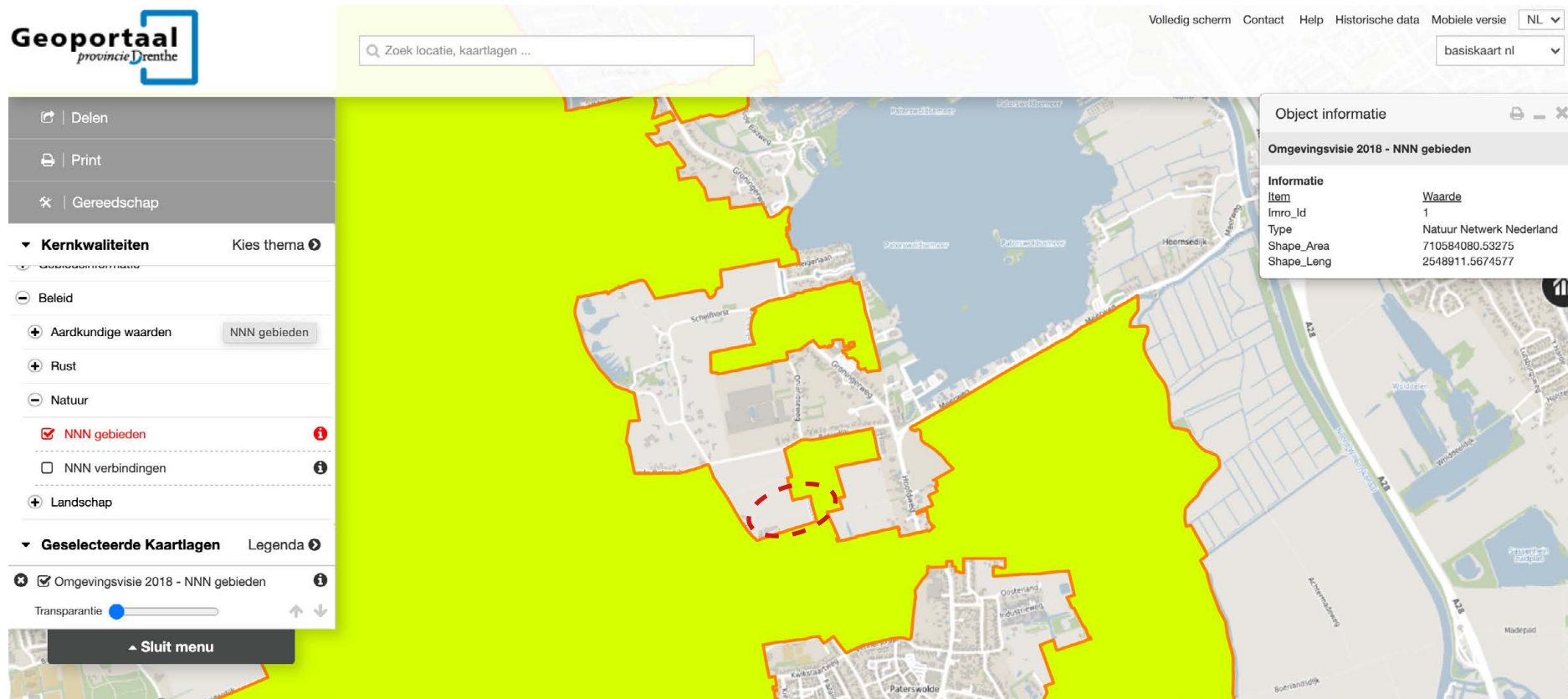
kaart uit de Structuurvisie Cultuurhistorie. Het betreft de Cultuurhistorische waardering en de schetsmatige scheiding tussen ruggen en dalen en hoofdstructuur van het landschap in de gemeente Tynaarlo.

4.5 Natuurnetwerk

Natuurnetwerk 2020 (NNN) (Provincie Drenthe)

Op 16 juni 2020 hebben Gedeputeerde Staten van Drenthe de NNN (Natuurnetwerk Nederland, voorheen de EHS) geactualiseerd. De kaart van het Natuurnetwerk is onderdeel van de Provinciale Omgevingsverordening. De ecologische verbindingen zijn onderdeel van de NNN.

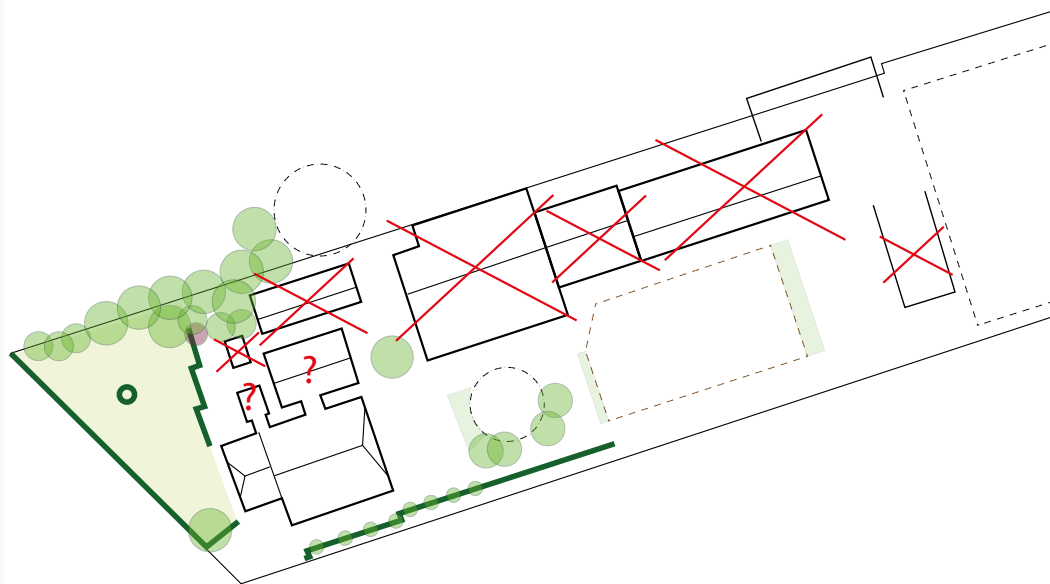
De huidige kavels grenzen direct aan het vastgestelde Natuurnetwerk op onderstaande overzichtkaart zijn de eigendommen schematisch met een rode gestippelde cirkel weergegeven.

5 Bewonerswensen

- Omvormen agrarisch ingericht perceel naar woonhuis met tuin en weilanden.
- Slopen van de grote schuren en paardenstallen op het terrein.
- Verduurzaming (zonenpanelen ed.)
- Slopen diverse kleine schuurtjes op het terrein
- Het aanleggen van een natuurlijk ingericht en onderhouden kruidenrijk weiland met grote poel direct grenzend aan de Leijenloop.
- Herstel erfinrichting

Programma van eisen

Als we alles puntsgewijs en chronologisch benoemen komen we tot een volgende onderverdeling in mate van belangrijkheid.

Kavel/weilanden

- Voor een deel kan er singelbeplanting worden aangebracht op de stukken waar ooit ook singelbeplanting stond. Ter versterking van de cultuurhistorische waarden.
- de weilanden extensief beheren als voormalige kruidenrijke hooilanden. 1 keer per jaar maaien, hooien en afvoeren. Geen kunstmest gebruiken. Eventueel bijzaaien met locatiespecifieke bloemrijke kruiden.
- aanleggen van een poel tbv flora en fauna nabij de Leijenloop.
- In stand houden indeling voortuin als siertuin met haag en hek.
- toevoegen van een fruitboomgaard

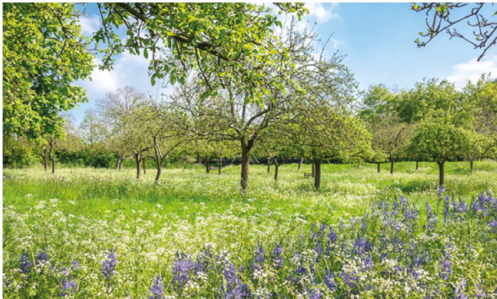
Tuininrichting en materiaal

- Voor verhardingsmaterialen die direct grenzen aan de openbare weg heeft het de voorkeur gebruik te maken van bestaande en of kenmerkende materialen zoals een halfverharding of zoals de bestaande gebakken klinkers.

Bouwvlak

De huidige boerderij wordt gezien als een waardevol pand. Echter de hoeveelheid bijgebouwen doet afbreuk aan de uitstraling en rust. De grote paardenschuren achter op het erf worden gesloopt en hiervoor komt een groene erfinrichting/tuin voor terug.

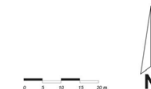
SCHETSONTWERP

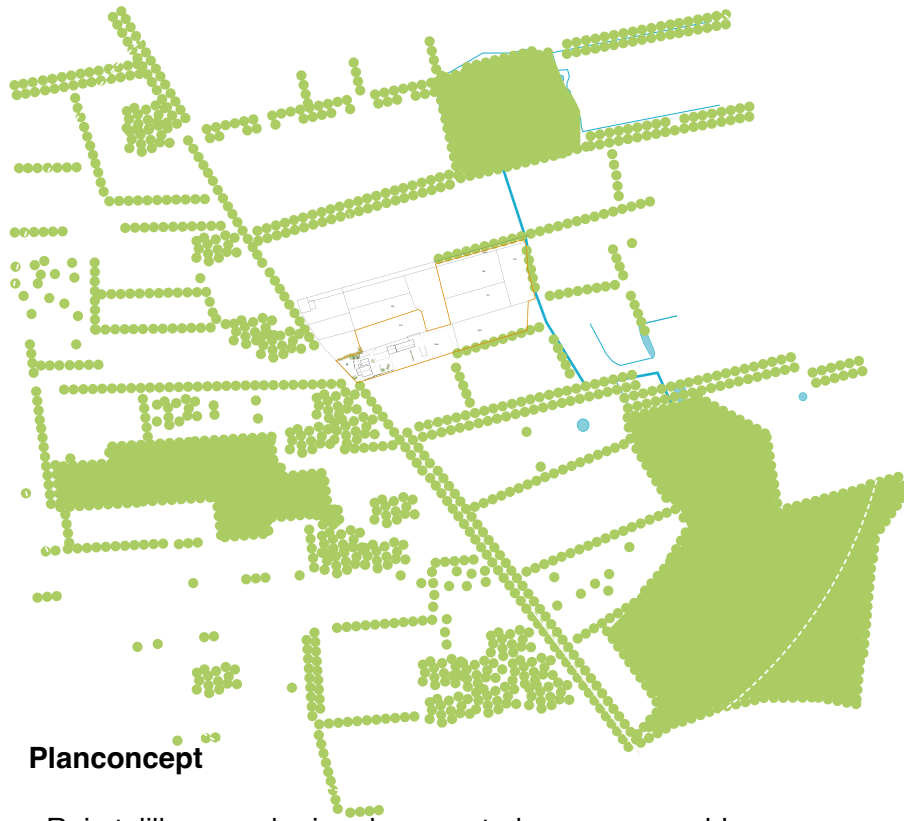
2

Paterswolde Hooiweg 209 Opdrachtgever: fam. Oosterhof

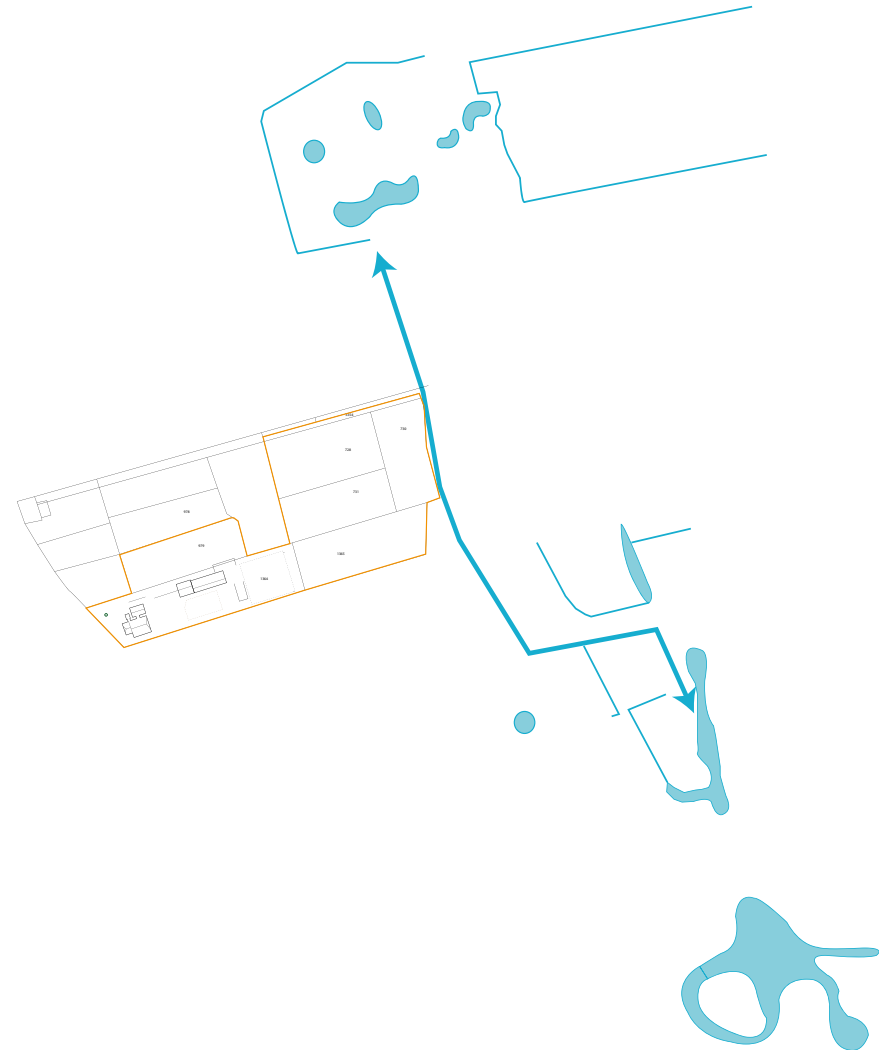

DIJKSTRA
Tuin, Park en Landschap
advies, ontwerp, aanleg en onderhoud

Planconcept

- Ruimtelijke verankering door versterken groen- en blauw raamwerk.
- Versterken van de locatie gelegen aan de NNN door omvormen grasland naar extensief beheerd hooiland en daarmee ook passend binnen de cultuurhistorische waarden.
- Versterken van de landschappelijke en ecologische waarden door het toevoegen van een poel voor flora en fauna.
- Het versterken van de Cultuurhistorische waarden en beschermd dorpsgezicht door herstel van (verdwenen) singelbeplanting.
- Versterken van beschermd dorpsgezicht door de grootschalige agrarische bebouwing te amoveren.

Conceptvoorstel

Op basis van dit onderzoek, de vraag en de toekomstige ontwikkelingen en kansen is het verstandig dit tegen het licht van het vigerende beleid te houden.

Op provinciaal niveau is de cultuurhistorie nader beschreven in het Cultuurhistorisch Kompas. Twee doelstellingen staan hierin centraal. Ten eerste de cultuurhistorie herkenbaar houden en ten tweede de ruimtelijke identiteit versterken. De gemeente heeft ten behoeve van het aspect cultuurhistorie de Structuurvisie Cultuurhistorie 2014-2024 “Een juweel tussen twee provinciehoofdsteden” vastgesteld.

Uit beide beleidsvisies valt op te maken dat er duidelijk wordt ingezet op het behouden en versterken van de landschappelijke identiteit en kenmerken.

28

Bij functieverandering dreigt de oude opbouw en logica van een erf verloren te gaan als gevolg van een nieuwe inrichting. Vaak gaan nieuwe bewoners alles als siertuin zien en inrichten. Met een aantal uitgangspunten kan de oude opbouw echter wel blijven bestaan en nog steeds ruimte bieden aan een meer ‘burgerlijke inrichting’. Overigens zijn boerderijen die nog wel volledig in functie zijn ook gevoelig voor moderne tuintrends. Op basis van het voorgaande onderzoek zijn er een aantal conclusies en aanbevelingen te trekken.

Het Erf

Het erf moet als een ruimtelijke eenheid zichtbaar en leesbaar blijven. Dat is te bereiken met de volgende uitgangspunten:
Het behouden en versterken van de randbeplanting (bomen en haag).

De tuin aan de voorzijde open en zichtbaar houden (gras, sierheesters/bomen) Hiermee kan de oude verdeling van het erf op hoofdlijnen in stand blijven.

Beplanting

Voor de toe te passen beplanting moet een keus worden gemaakt uit streekeigen beplanting. Dat geldt vooral voor de bomen in de randen en de beplanting voor de voortuin. Op het nieuwe achtererf ontstaat een nieuwe tuin, hier kan een hedendaagse invulling aan worden gegeven. Kies beplanting op logische plekken en houd rekening met de groeipotenties van bomen.

Begin twintigste eeuw heeft Harry de Vroome vele boerenerven geïnventariseerd. Uit gesprekken met boeren bleek dat er in de voorafgaande periode niet veel veranderingen zijn geweest in het beplantingsassortiment. Uit eigen ervaringen en uit de lijst Vroome is onderstaande beplantingslijst samengesteld. Hierbij is rekening gehouden met de regionale kenmerkende beplanting in relatie met de grondsoort en waterstand. Er is een onderscheid aangebracht in de toepassingsmogelijkheden. Uiteraard zijn er meerdere soorten denkbaar, vooral binnen het assortiment vaste planten is dat het geval.

Bomen

Voor singels en randen
Betula pubescens (Zachte berk)
Fagus sylvatica (Beuk)
Quercus robur (zomereik)
Quercus petraea (winterik)
Prunus avium (Zoete kers)
Prunus padus (inheemse vogelkers)
Rhamnus frangula (Vuilboom)
Tilia x vulgaris (Hollandse linde)

Als solitair op het erf te gebruiken
Acer negundo (Vederesdoorn)
Acer saccharinum (Witte esdoorn)
Juglans regia (Walnoot)

Prunus avium (Zoete kers)

Fruitbomen (diverse soorten zie H. de Vroome)

Heesters

Voor singels en randen

Corylus avellana (Hazelaar)

Crataegus monogyna (Eenstijlige meidoorn)

Euonymus europaeus (Kardinaalsmuts)

Ilex aquifolium ((scherpe)Hulst)

Rosa canina (Hondsroos)

Als solitaire struik te gebruiken

Amelanchier lamarckii (krentenboompje)

Buxus sempervirens (Palmboompje)

Deutzia scabra

Hydrangea macrophylla (Hortensia)

Hydrangea paniculata (Pluimhortensia)

Kerria japonica (Ranonkelstruik)

Ribes sanguineum

Syringa vulgaris (Gewone sering)

Klimplanten

Hedera helix (Klimop)

Humulus lupulus (Hop)

Lonicera periclymenum (Wilde kamperfoelie)

Vaste planten

Achillea ptarmica (Wilde bertram)

Aconitum napellus (Monnikskap)

Alchemilla mollis (Vrouwenmantel)

Anemone hybriden (Herfstanemoon)

Aster (diverse soorten zie H. de Vroome)

Campanula (diverse soorten zie H. de Vroome)

Centaurea montana (bergkorenbloem)

Centranthus ruber

Corydalis lutea

Dianthus (diverse soorten zie H. de Vroome)

Doronicum orientale (voorjaarszonnebloem)

Geranium sanguineum (bloedrode ooievaarsbek)

Geum (Nagelkruid)

Helianthus decapetalus (Zonnebloem)

Hemerocalus (diverse soorten zie H. de Vroome)

Hosta (diverse soorten zie H. de Vroome)

Iris germanica (Lis)

Lysimachia punctata (puntwederik)

Malva moschata (Muskuskaasjeskruid)

Paeonia officinalis (Boerenpioen)

Phlox maculata (in soorten)

Primula veris (Gulden sleutelbloem)

Rudbeckia fulgida (Zonnehoed)

Saponaria officinalis (Zeepkruid)

Solidago hybriden (diverse soorten zie H. de Vroome)

Viola odorata (Maarts viooltje)

3D beelden landschapsplan

30

3D beelden landschapsplan

31

Bronnen

Literatuur

Bijhouwer, J.T.P, Nederlandse boerenerven, Amsterdam 1943

Pas, G.J. ten, De Heren van Paterswolde, Groningen, 2010

Vroome, H. De, Drentse boerenerven en tuinen, Assen 1996

Websites

www.topotijdreis.nl

www.pdok.nl

www.gisonline.nl

www.HisGis.nl

www.landschapsgeschiedenis.nl

<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer>

<https://dekrantvantynaarlo.nl>

<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>

Bestaande situatie

